

Preek over Jakobus 4:13-17 – Nieuwjaarsdag

Broeders, zusters, gemeente van onze Heer Jezus Christus,

Het is niet verkeerd om aan het begin van een nieuw jaar goede voornemens te hebben. Een nieuw jaar betekent voor veel mensen een nieuw begin. Althans dat voornemen hebben ze. We gaan dit veranderen. We maken plannen zus en plannen zo.

Prima. Je kunt je voornemen meer tijd met je gezin door te brengen, je kunt je voornemen meer te sporten of minder te eten, stoppen met roken, minder alcohol te drinken, en je kunt je natuurlijk ook in geestelijke zin dingen voornemen. Meer Bijbellezen, meer bidden. 1 Januari is daar natuurlijk een prachtig moment voor. Of er uiteindelijk veel van die voornemens terecht komt is altijd maar weer de vraag. We gaan vaak toch weer op de oude voet verder.

Maar op zich is er niks mis met goede voornemens en met plannen maken. Maar het komt er wel op aan op welke manier je het doet. Met welke houding kijk je naar de toekomst? En dat geldt zowel voor je gezin, je werk, maar ook voor de gemeente. Wil je het zelf plannen, heb je zelf de beschikking over je leven en je tijd? Wil je in afhankelijkheid van God leven, wil je je leven in Zijn dienst besteden? Je begrijpt dat dat wel verschil maakt. Maak je zelf zelfverzekerd de dienst uit of laat je merken dat er iemand anders is (iemand met een hoofdletter) die over je leven beschikt.

In onze maatschappij leeft heel sterk het maakbaarheidsgeloof. Je volgt je eigen dromen na. Je vervult je eigen wensen. Je hebt zelf de regie over je leven in handen. De mogelijkheden zijn onbeperkt. En omdat we dat geloven kunnen we trouwens maar moeilijk omgaan met de dingen die je dromen verstoren. Nederlanders zijn nog nooit zo rijk, nooit zo gezond geweest, als vandaag, maar er hebben ook nog nooit zoveel Nederlanders psychologische hulp gezocht als vandaag. Het valt ons blijkbaar niet mee, ook als christen, om in een wereld met bijna onbegrensde mogelijkheden te leven?

Als we het over goede voornemens hebben, dan lijkt het me in ieder geval een goed voornemen op opnieuw te leren van God afhankelijk te zijn. Niet wij hebben de touwtjes in handen, maar Hij. Die wetenschap geeft ook rust, als dingen anders lopen dan gepland. God is in control. Hij beschikt over alles, ook over ons leven. Dat

wil ook Jakobus ons leren in dit tekstgedeelte. Hij roept ons op in afhankelijkheid van de Heer te leven.

En Jakobus had alle reden voor die oproep. Hij komt in zijn omgeving grote woorden tegen. “Wij zullen dit... Wij zullen dat...” Maar hij moet daar niets van hebben.

Tegen wie heeft Jakobus het hier? De grote jongens uit het zakenleven? De mensen die met hun internationale handel dik geld hebben verdiend? Nou nee, Jakobus schrijft in feite aan alle gelovigen. En natuurlijk zal hij zich dan wel extra richten tot de mensen die zich met de handel bezighouden. In het eerste vers van de brief zien we de afzender en de geadresseerden van de brief in één zin.

“Jakobus, een dienstknecht van God en van de Here Jezus, aan de twaalf stammen die in de verstrooiing zijn....” Jakobus richt zich hier tot Joodse christenen. De gemeente in Jeruzalem is verstrooid als gevolg van de vervolging van Saulus, na de arrestatie en de steniging van Stefanus. De gelovigen zijn in het hele Joodse land terecht gekomen en ook wel daarbuiten. De schrijver van de brief is Jakobus, de broer van de Jezus. Hij is één van de leiders van de gemeente in Jeruzalem.

Bijzonder dat hij zich een dienstknecht van Jezus noemt trouwens. Hij noemt zichzelf een dienstknecht van z'n eigen broer! Ik heb twee broers en kan prima met ze, maar ik praktiseer er niet over mezelf een dienstknecht van hen te noemen. Jakobus doet dat. Hij is dienstknecht van Jezus.

Jakobus wil de verstrooide gelovigen stimuleren tot een christelijke levenswandel. Dat heeft hij in het tweede hoofdstuk van z'n brief breed uitgewerkt. Wees niet alleen hoorders van het woord, maar ook daders. Het woord van God moet ook in praktijk gebracht worden. Levend geloof wordt zichtbaar in je levenshouding. En het is over die levenshouding van de gelovigen waar Jakobus het één en ander te zeggen heeft. Het spreken van de mensen deugt niet. Men spreekt kwaad van elkaar. Men bekecht en ruziet met elkaar. Hij omschrijft de menselijke tong als een niet te bedwingen kwaad, vol dodelijk vergif, waar zowel zegen als vervloeking uit komt (3:8-12). En in datzelfde kader, wees daders en niet alleen hoorders, hekelt Jakobus ook de plannenmakerij die hij in de gemeente tegenkomt. Hij signaleert een bepaalde zelfverzekerdheid die niet past bij het geloof in Christus.

Jakobus spreekt de mensen aan die zeggen: *“Vandaag of morgen gaan we naar die en die stad. Daar zullen we een jaar blijven om handel te drijven en geld te verdienen”*.

Jakobus moeite ligt in het feite dat er zo weinig bescheidenheid van afstraalt.

“Wij zullen....wij zullen...” Hoe zo wij zullen? Alles lijkt wel gepland. Het tijdstip van vertrek, de duur van de reis, het feit dat er winst gemaakt zal worden is blijkbaar ook al zeker. Want ze hebben een winstgevend handeltje. Het kan gewoon niet mis gaan. En tegen die houding verzet Jakobus zich. Kan er niets misgaan? Alles is echt niet zo vanzelfsprekend. Wees eerlijk, je weet niet eens hoe je leven er mogen uitziet? Je bent maar een damp, die voor een korte tijd verschijnt en daarna verdwijnt (14). Jakobus wijst zijn lezers op eigen kleinheid. Wie denk je wel dat je bent. Je leven is een zucht, een flard mist, die plotseling neerslaat en even plotseling weer optrekt. Wat weet je nu eigenlijk echt van morgen. Laat staan van over een jaar? Hoor je hoe scherp Jakobus is tegen deze plannenmakers? Wij mensen zijn maar een damp, maar eventjes en we zijn er niet meer. Er is geen enkele reden om zo opschepperig te doen met je plannenmakerij. Het is elke dag een wonder van God dat je er nog bent. Iedere ademtocht is een geschenk van God. Wij weten niet wat morgen brengt. Elke nieuwe dag is een geschenk van God, die ons het leven geeft. Dat wil Jakobus de lezers op het hart binden. Besef hoe klein je als mens bent, en besef dat je in alles afhankelijk bent van God. Vandaag is het nieuwjaarsdag. Aan de ene kant een dag als iedere andere. Maar juist 1 januari, als de kalender weer een jaartje verspringt, is het wel eens goed om hier bij stil te staan. Elk jaar is een jaar van de Here. Het is Anno Domini, het jaar onzes Heren. En elke dag is een dag van de Heer. Jezus is weer een dag verder met het afrollen van de boekrol die Hij van zijn Vader in handen heeft gekregen. Weer een jaar, weer een dag dicht bij de wederkomst van de Here Jezus.

Jakobus wil ons duidelijk maken dat we maar mensen zijn die bij de dag leven. En natuurlijk mogen we best plannen maken. Maar wel in bescheidenheid, in afhankelijkheid, in de erkenning van eigen kleinheid. We weten niet hoe morgen zal zijn. We weten niet hoe 2018 er uit zal zien. Dat geldt voor de ontwikkelingen in de wereld, maar dat geldt ook voor ons eigen kleine wereldje, ons gezin, ons bedrijf, onze gemeente. We zijn een damp, die er maar even is en zomaar is weggetrokken. En natuurlijk wil ik daarmee niet zeggen dat we voor God onbelangrijk zijn. Integendeel, we zijn onnoemelijk kostbaar voor Hem. Maar als het om de toekomst gaat hebben we niets te zeggen. Dan kun je alleen maar belijden: God is groot en wij zijn kleine mensen, in alles afhankelijk van onze Hemelse Vader. Tegenover het zelfverzekerde ‘wij zullen dit en wij zullen dat’ stelt Jakobus een

voorbehoud: *Als de Heer het wil en wij leven, dan zullen we dit of dat doen* (15). In veel Bijbels staat boven dit gedeelte dan ook 'het voorbehoud van Jakobus'. Maar in feite is dit geen uitvinding van Jakobus. Het is een algemeen bijbels spraakgebruik. In Hand. 18:21 bijvoorbeeld neemt Paulus afscheid van de broeders en zusters van Efeze met de woorden: *zo God wil kom ik bij u terug*. Dat is de taal van het geloof. We erkennen ermee onze afhankelijk van God. Daartoe wil Jakobus ons oproepen. En daarbij gaat het niet alleen om ons spreken, maar vooral om wat je bij jezelf denkt en zegt. Het gaat om een houding, een mentaliteit, die tot uiting komt in wat je zegt en wat je doet.

"Als de Here het wil en wij leven, dan zullen we dit of dat doen." Of we wel of niet zullen leven hangt van de Here God af. En wat we mogen doen ook. We zijn in alles van Hem afhankelijk.

Jakobus wil het ons inprenten: we zijn helemaal op God en zijn goedheid aangewezen. Ook in de plannen die we mogen maken, in de voornemens die we mogen hebben. Ook bij het begin van het nieuwe jaar. Dat behoort de grondhouding in ons leven te zijn.

"Als de Heer het wil,..." Dat is diep geworteld in het christelijk geloof.

Wij hebben er een afkorting voor: DV, Deo Volente. "Zo God wil" betekent dat. In feite is dat wat Paulus zegt in Handelingen 18 en wat Jakobus zegt in onze tekst, als God het wil, als de Heer het wil. Nu wordt met de Heer in het Nieuwe Testament meestal de Here Jezus Christus bedoeld en dat is hier in Jakobus 4 ook zo. Onder die woorden 'als de Heer het wil' ligt de belijdenis dat Jezus Heer is, dat Hij God zelf is. Jakobus leert ons dat we in ons leven afhankelijk zijn van de Here Jezus Christus. Hij is het die ons leven geeft. En Hij weet wat we nodig hebben. Hij is zelf mens geworden, daar hebben we bij Kerst bij stilgestaan. Dat grote wonder dat de Schepper in de schepping is afgedaald en zo klein is geworden als een baby in een voerbak, een pond of zeven, afhankelijk van de borstvoeding van een jong arm Joods meisje. Deze geboorte in Bethlehem liep uit op het zichzelf totaal wegcijferen van Jezus tot aan de marteldood aan het kruis. Zo leed Hij voor ons, stierf Hij voor ons, verbrak Hij de banden van de dood. Aan die Here Jezus heeft God de Vader alle macht gegeven in hemel en op aarde. Hij is Heer. Dat geloof mogen we tonen door in afhankelijkheid van Hem te leven, afhankelijk van Zijn genade, Zijn vergeving, Zijn leiding, Zijn zorg voor ons. We mogen net als Jakobus zeggen dat we een dienstknecht van Hem zijn. En dan hoeven we er nooit aan te twifelen dat het goed

komt. Ons leven is in de hand van Hem die maar één ding wil: mensen redden, mensen behouden, mensen veilig brengen naar Zijn onvoorstelbaar mooie toekomst. En dat doet Hij omdat Hij ons zo geweldig liefheeft.

En daarom, laat nou zien in je woorden en werken dat je in afhankelijkheid van Hem leeft. Dat is echt heel wat anders dan de grootspraak van die handelaars: Wij zullen dit en wij zullen dat.

U mag best weten dat ik tijdens deze preek ook over m'n eigen agenda heb nadacht. In hoeverre ben ikzelf bewust dat ik met al m'n plannen in m'n agenda van God afhankelijk ben. Het heeft mij er in ieder geval toegebracht om op m'n eigen website, waar m'n preekbeurten van 2018 en 2019 inmiddels staan er boven te zetten dat alle spreekbeurten onder het voorbehoud van Jakobus zijn: zo de Here wil en wij leven.... Maar zijn we er dan, als we dat er boven zetten. Bij iedere datum even de letters DV opschrijven? Is dat dan voldoende?

U voelt wel aan hoop ik dat dat alleen nog maar de buitenkant is. Het gaat niet om uiterlijkheden. Het gaat om ons hart, het gaat om een diep besef van afhankelijkheid. Je kunt beter die letters DV weglaten en in je daden laten zien dat je deze waarheid hebt begrepen, dan die letters gedachteloos opschrijven en vervolgens lekker doen wat je zelf wilt. Als de Heer het wil, Deo Volente, dat is een geloofsbelijdenis. Maar het moet wel een levende belijdenis zijn. Die twee letters zijn zo opgeschreven, maar rekening houden met Gods wil en leiding, dat vraagt heel wat meer energie. Toch komt het daarop aan, ook in 2018. Daartoe wil de Heer ons oproepen, ook in het nieuwe jaar, iedere dag, iedere week. We kunnen ons geloof tonen in de manier waarop we naar de toekomst kijken en in de manier waarop we daar over spreken als we het hebben over goede voornemens. Want voornemens mag je zeker hebben, maar dan wel in afhankelijkheid. Met een open hart en met open ogen voor Gods weg met ons leven. Want Hij kan ons leven maar zo anders leiden, dan wij denken of verwachten.

Jakobus roept zijn lezers in het laatste vers van onze tekst om goed te doen. *Wie dan weet goed te doen, en het niet doet, voor hem is het zonde.*

Best een pittige uitspraak, vindt u niet? Jakobus stelt het scherp, zoals hij eigenlijk in de hele brief al doet. *Wees niet alleen hoorders van het woord maar ook daders (1:22) Een geloof zonder werken is een dood geloof! (2:17).* Jakobus windt er geen doekjes om en hij is ook niet van plan z'n lezers naar de mond te praten. Het kan niet zo zijn dat je Evangelie van je redding hebt gehoord, zonder uit dankbaarheid

vruchten voort te brengen, dan doe je zonde. Wie zegt te geloven, maar er niet naar leeft die doet gewoon fout!

Die plannenmakers uit vers 13 deden fout met hun zelfverzekerdheid en hun grootspraak. Zonde....juist omdat je christen bent en beter zou moeten weten. Je hebt toch onderwijs mogen ontvangen van de apostelen over onze Heiland?

Dan heb je toch Zijn stijl, Zijn manier van doen leren kennen. Leef daar dan ook naar in je zaken doen. God daar niet in betrekken is ronduit zonde.

En met die aansporing van Jakobus mogen wij, broeders en zusters, het nieuwe jaar ingaan. Niet ineens krampachtig overal de letters DV achter gaan schrijven. Dat is het moeilijkste niet. Maar laten we God betrekken in onze persoonlijke plannen. Hoe gaan we onze agenda invullen? Hoeveel tijd gaan we besteden aan werk, gezin en gemeente. Willen we ons ook laten inschakelen door Hem. Jakobus leert ons dat geloven heel praktisch is. Geloven heeft alles te maken met je agenda en met je bankrekening. Waar geef je je tijd aan, waar geef je je geld aan?

En wat voor ons persoonlijk geldt, geldt ook voor ons samen als gemeente. Ook voor ons als gemeente is er de valkuil om onze eigen plannen te trekken, zonder God daarin te betrekken. We hebben ook als gemeente met grote investeringen van geld en tijd te maken. We moeten God niet vragen of Hij onze plannen zegent, maar of onze plannen ook Zijn plannen zijn.

De spreukendichter zegt in Spreuken 16:3: Vertrouw uw werk aan de HERE toe, en uw plannen zullen bevestigd worden.

Zo is het. Dat is de basis, waarop wij in dit jaar aan de slag kunnen en mogen. Het werk wacht straks weer, thuis, op school, op kantoor, in de winkel, op het land, in de gemeente.

Als de Heer het wil en wij leven zullen we dit of dat doen. Goed werk tot eer van Hem. Samen met Hem. Laten we daarin ons geloof maar tonen. Een gezegend nieuw jaar toegewenst!

AMEN